

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacrae Theologiae Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiae Ad Mentem Scoti Cursvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

8. Quomodo se habeant ad inuicem generatio & corruptio, & quomodo generatio vnus est corruptio alterius.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

coniungitur ad bonum naturæ particularis, & consequenter non intenditur per se secundario, sed per accidens, ab illa; sed coniungitur per se cum bono naturæ vniuersalis, seu vniuersi, quia ex ea sequitur varietas & diuersitas specierum ac indiuiduorum, & consequenter intenditur per se secundario à natura vniuersali: ergo non est eadem ratio dicendi, quod vtrique natura per se intendat corruptionem.

Respondeo, tam per accidens coniungi corruptionem cum bono vniuersi, quam cum bono particulari: ideo enim coniungitur cum bono vniuersi, quia non potest haberi illud bonum absque illa, sed nec potest etiam bonum particulare haberi sine illa.

Deinde sicut bonum particulare posset haberi absque corruptione, casu quo formæ substantiales non essent incompatibiles, aut quo materia primæ sufficienter disposita applicaretur causæ effectiue absque illa forma substantiali; & propterea dicitur corruptio esse per accidens requisita ad generationem, ita etiam tota varietas rerum quæ est in vniuerso, posset haberi absque corruptione, si materiæ applicarentur absque formis: ergo per accidens est corruptio ad bonum vniuersale sicut est ad bonum particulare.

*Ad de-structio-
formæ
acciden-
talis in-
tendatur
per se à
natura.* 41. *Quæres quarto*, an destructio formæ accidentalis intendatur à natura per se. *Arriaga hic disp. 2. num. 71.* existimat quod sic, quia aliqua forma accidentalis potest esse disconueniens subiecto, ut error respectu intellectus, dolor respectu animalis: & licet non esset disconueniens posset aliquis velle non esse ipsius, ut si homo non vellet conseruare volitionem aut nolitionem vlam.

Non potest hic esse alia questio quam de nomine. Vnde *Respondeo*, si solum dicatur natura intendere per se illud quod potest in ipsa naturaliter produci absque productione alterius incompatibilis, non posse intendi per se destructionem formæ accidentalis, quia nulla causa naturalis potest cessare ab actione conseruatiua, quam habet circa formam semel habitam, nisi vel remoueat, vel ponatur impedimentum: sed non potest remoueri nisi producta alia forma, nec impedimentum potest poni, nisi forma aliqua incompatibilis: ergo.

Si vero per se diceretur etiam intendi à natura destructio formæ, à qua abhorreret, sic posset dici quod intendetur per se destructio erroris, & doloris, ac similia.

Denique si diceretur intendi per se à natura illud, quod per causam naturalem fieri posset directe, siue illa causa naturalis esset libera siue non; posset etiam dici quod destructio volitionum, & nolitionum posset intendi per se & quidem primario à natura.

QVÆSTIO VIII.

Quomodo se habeant ad inuicem generatio & corruptio, & quomodo generatio vnius est corruptio alterius.

*Quatuor
difficul-
tates hic
exami-
nandæ.* **P**lures difficultates hic examinabimus. *Prima* est, an vnica sit actio corruptiua & generatiua; *Secunda*, an generatio & corruptio sint duæ mutationes; *Tertia*, quomodo sensul generatio vnius sit corruptio alterius; *Quarta*, quem ordinem prioris & posterioris retineant inter se.

CONCLUSIO

*In gene-
ratione
corrupti-
ua non
interue-
niunt
duæ ac-
tiones
positiue.* Quando generatur vnum ex altero corrupto, non interueniunt duæ actiones positivæ, vna per quam corrumpitur substantia corrupta & altera per quam producatur substantia genita. Hæc est communis.

Probat manifeste, quia corruptio non potest fieri absque cessatione actionis conseruatiuæ, & potest fieri per illam, nec illa debet poni per actionem vllam positivam ad se immediate terminatam, cum sit negatio, nec per vllam aliam positivam, nisi per illam qua generatur alterum compositum: & debet poni hæc positiua, quia est connaturalis saltem, si non absoluta, incompatibilitas actionis generatiuæ substantiæ genitæ cum actione conseruatiuæ substantiæ corruptæ, quia est talis impossibilitas inter formas substantiæ genitæ & corruptæ, & alias non cor-

rumperetur substantia corrupta, quando generatur altera substantia ex materia ipsius: ergo non interuenit nisi vnica actio positiva, quana generatur vnica substantia ex altera corrupta. Imo nec in hac vnica actione est consideranda formalitas vlla positiva præter formalitates illas ipsas, quas requirit per se in ordine ad formam generandam, & quas haberet, quamvis non præcederet, nec posset præcedere alia forma destruenda in materia, quæ per ipsam mutatur ad formam generandam, quia omnis formalitas positiva in actione debet habere munus positivum, illa autem formalitas tale munus non haberet, & quia sufficienter illæ formalitates secundum quas respicit formam generandam ex suppositione incompatibilitatis illius cum forma destruenda, seu sepe ta da.

CONCLUSIO II.

43. *Interveniunt duæ mutationis realiter separabiles dum generatur vnum & corrumpitur.* Hæc est iuxta principia Doctoris in 4. dist. 16. quæst. 2. num. 1. ubi probat emissionem culpæ, & infusionem gratiæ esse duas mutationes, quem sequuntur in eo sensu omnes discipuli: & quamvis Thomista aliqui tenere videantur oppositum, tamen in e vix potest esse difficultas, & certe *Caetan* iter dist. expressè 1.2.7.11. ait generationem & corruptionem esse duas mutationes.

Probat manifeste, quia corruptio potest esse sine generatione, ut si Deus suspenderet concursum conseruatiuum formæ à materia, & non concurrere ad productionem alterius formæ: & vltius generatio potest esse absque corruptione, ut si applicaretur materia prima bene disposita absque vlla forma substantiali agentis: tunc enim illud agens generaret compositum inducendo novam formam absque destructione alterius formæ, aut compositi: ergo.

Probat secundò quia corruptio formaliter loquendo est negatio, seu suspensio actionis conseruatiuæ formæ in subiecto: & per illam suspensionem materia transit à forma ad negationem formæ: generatio autem formaliter loquendo est actio positiva, per quam materia transit de privatione ad formam: sed actio positiva, & negatio non possunt identificari. Imo ex hoc sequitur quod non solum sint distinctæ realiter, sed specie, & etiam ex eo, quod habent terminos distinctos speciei: corruptio enim terminatur ad non esse formæ; generatio vero ad esse formæ.

CONCLUSIO III.

44. *De facto omnis generatio, quæ de nouo fit absque miraculo, habet secum concomitantem corruptionem, & e converso.* Hanc tenent omnes.

Probat primo de generatione non viuentium; nunquam enim talis fit de nouo absque miraculo, nisi in materia, quæ ante habuit formam substantialem incompatibilem cum forma introducenda: ergo de facto tollitur illa corruptio forma quando fit generatio: & consequenter nunquam & e converso fit generatio de nouo absque miraculo, quæ non habeat concomitantem corruptionem.

Rursus nunquam corrumpitur aliqua forma, quin introducatur alia; & ergo corruptio habet semper concomitantem generationem.

Dixi autem absque miraculo, quia quando generatur de nouo ex speciebus sacramentalibus aliqua substantia, fit generatio absque vlla corruptione. Dixi etiam de nouo, quia prima generatio elementorum & cæli facta sunt absque vlla corruptione.

Probat etiam conclusio de generatione viuentium: nam licet quando proximè generatur homo, ve bi gratia ex corpore, non fiat tunc necessario aliqua corruptio, sicut nec quando corrumpitur homo per separationem anime, fit necessario aliqua generatio in nostra sententia, qui ponimus præter animam in animis formas corporeitatis est eadem ratio de generatione viuentium, ac non viuentium: tamen generatio completa hominis, quatenus etiam dicit generationem corporis habet annexam corruptionem illius substantiæ, ex qua producebatur corpus, quod est altera pars hominis (& idem est de rebus animantibus) & corru-

De facto
omnis
genera-
tio non
miracu-
losa ha-
bet anne-
xam cor-
ruptionem
& e con-
uerso.

corruptio adaequata ipsius, quatenus dicit destructionem corporis istius organici, habet annexam generationem substantiae alicuius, quae producit ex illo corpore, ut patet, nec in hoc in re ipsa potest esse controuersia: & qui *Scotista* putant conclusionem non intelligendam vniuersaliter, ut comprehendit generationes & corruptiones videntium, loquuntur de generationibus illis inadaequate, quatenus dicunt separationem aut coniunctionem animae, non vero adaequate, quatenus etiam dicunt generationem & corruptionem corporis; vnde in re conclusio non negant, sicut nec nos negare possumus quod ipsi dicunt.

CONCLUSIO IV.

Generatio & corruptio sunt simul
45 Generatio vnius & corruptio alterius sunt simul
tempore: sed generatio est prius naturae. Haec est communis.

Probatur prima pars, quia si altera esset altera prior tempore, sequeretur materiam primam esse posse naturaliter absque omni forma substantiali, aut sub duabus formis incompatibilibus simul in illo instanti aut tempore, quia si in tempore, aut instanti, quo esset corruptio & verum esset dicere, iam non est compositum corruptum, nec forma eius in materia, non esset generatio, materia non haberet aliam formam, nec consequenter vilam; si autem generatio esset prior corruptione, tunc in illo priori maneret forma postea corrupta, & consequenter essent illae duae formae simul, nimirum generata, & corrupta.

Probatur etiam secunda pars, quia reuera ratio formalis positiva, ob quam agens non conseruat formam corruptendam, est, quia introducit in illo instanti temporis altera forma incompatibilis; vnde nec destrueret illam, si aut illa non esset introducta, aut non esset incompatibilis.

46 *Obicies contra primam partem*: forma generata expellit formaliter formam destructam per modum causae formalis, ut patet ex secunda parte conclusionis; ergo debet esse in eodem instanti temporis cum forma destructa, alias non posset expellere illam, quia nemo expellit illud quod non est.

Propter hoc argumentum aliqui etiam Scotista putant in eodem instanti esse formas substantiales, non subordinatas & connatas aliter incompatibilis simul, non quidem in esse permanenti, sed in fluxu, ac fieri.

Sed haec doctrina nullo modo placet, tum quia est falsa; tum quia non est ad rem.

Est quidem falsa, quia repugnantia & oppositio formalis non est magis pro decem annis quam pro vnic instanti: omnis enim contradictio, quae sequeretur ex eo, quod essent simul pro decem annis, sequeretur ex eo, quod essent simul pro vnic instanti, ut est evidens: & praeterea alias posset quis simul & semel pro eodem instanti naturaliter loquendo habere nolitionem & volitionem in eo & contradictoria; quia nolitio expellit formaliter volitionem eiusdem obiecti, & contra, & ex contradictorijs vna expellit aliam formaliter loquendo: ergo si quae expellunt se formaliter, debent esse in eodem instanti, contradictoria debent esse in eodem instanti, & nolitio ac volitio eiusdem obiecti.

Non est etiam ad rem, quia si forma expellenda & expellens debent esse in eodem instanti, in illo instanti non est corruptio: ergo non sequitur quod generatio & corruptio sunt simul ex eo, quod illae formae essent simul.

Respondetur ergo melius ad obiectionem, negando consequentiam, cum sua probatione illud enim, quod expellitur formaliter, debet non esse quando expellitur, alias non expelleretur, imo posset fieri quod nunquam existeret; nam in prima terrae productione expellebatur a materia priuatio formae, quae nunquam fuit, per ipsam formam.

Obicies contra secundam partem: generatio non habet illam causalitatem respectu corruptionis: ergo non est prior natura illa.

Probatur antecedens, quia corruptio est quid nega-

tium, non datur autem causalitas ad aliquid negativum.

Respondetur negando antecedens & distinguendo minorem probationis: non datur aliqua causalitas formalis distincta a forma productiva in subiecto, concedo non datur causalitas formalis identificata ipsi formae productae in subiecto, nego. Itaque ipsa forma producta se ipsa causat illam corruptionem propter incompatibilitatem quam habet cum forma, quatenus est ratio formalis ob quam non potest conseruari forma praecedens in illo instanti, in quo producit forma generata.

Obicies secundo contra eandem partem. Corruptio est causa generationis, & consequenter prior illa, ergo generatio non est causa corruptionis, nec prior illa, aut certe dabitur mutua causalitas in causis realiter agentibus.

Probatur antecedens, tum quia prius debet esse negatio formae corruptae in materiā, quam possit introduci forma generanda: forma enim generanda non posset introduci, nisi in materiā dispositam, non est autem disposita, antequam sit negatio illa: tum quia nisi fuisset corrupta prior forma, non esset introducta altera: ergo corruptio est causa cui generatio fiat.

Confirmatur, quia debet esse forma praecedens in materia, donec ponatur negatio ipsius: ergo si generatio sit prior naturae quam illa negatio, pro illo priori pro quo est forma generata ante negationem, debet esse forma antecedens; & sic utraque forma erunt simul, quod implicat.

Confirmatur secundo, quia ipsa materia est prior naturae quam forma generanda, & ut sic habet negationem formae corruptae, neque enim habet formam corruptam: ergo prior est negatio formae corruptae, & consequenter corruptio, quae consistit in illa negatione formae, quam generatio; atque adeo generatio non potest esse causa corruptionis.

Propter haec Thomista, & aliqui etiam Scotista (sed hi sine dubio satis inconsequenter ad principia *Scoti*) concedunt corruptionem esse priorem generatione in genere causae materialis, generationem vero esse priorem in genere causae formalis, neque existimant hanc mutuum causalitatem in diuerso genere causae esse inconuenientem.

Sed quia haec doctrina de mutua causalitate est falsa, ut suppono ex dictis 2. *Physicorum*.

Respondetur aliter negando antecedens: & ad primam probationem dico negationem formae corruptendae non debere precedere formam introducendam, nec spectare ad dispositionem, quae praecedere debet formam introducendam.

Ad secundam probationem distinguo antecedens, nisi antecederet esset illa corruptio, nego, nisi consequenter, concedo antecedens, & nego consequentiam.

Ad primam confirmationem distinguo antecedens: debet esse pro quocunque instanti reali temporis, donec ponatur negatio, concedo antecedens; debet esse pro quocunque instanti naturae donec adueniat instans naturae, in quo ponitur negatio ipsius; nego antecedens & consequentiam.

Et eodem modo Respondetur ad secundam confirmationem negando antecedens pro secunda parte; ut sic enim neque debet habere negationem positivae, neque formam oppositam ipsi.

49 *Pro hac responsio ad utramque confirmationem* intelligatur bene, aduertendum est, instantia naturae, in quibus aliqua dicuntur praecedere alia, esse instantia conceptus bilis, ita scilicet, ut illud quod potest concipi cum fundamento in re existere pro aliquo instanti reali sine dependentia ad aliud, dicatur prius natura alijs, quae non possunt sic intelligi sine dependentia ab illo, respectu cuius dicuntur esse posteriora natura. Quia ergo non potest in instanti reali, in quo introducit forma generanda, intelligi cum fundamento in re esse negatio formae corruptae, nisi intelligatur esse introducta altera forma; quandoquidem ratio cur illa negatio ponitur in illo instanti, est compatibilis istius alterius formae: neque etiam potest intelligi vere esse ipsamet forma corrupta, tum quia reuera non est, tum quia non habetur sufficiens principium colligendi, quod sit in

fit in illo instanti, nisi intelligatur abesse causa productiua formæ in rodenda, & hinc neque in instanti natura, in quo prius est materia quam forma introducenda, neque in illo instanti natura, negatio formæ corruptæ potest intelligi aut esse positivæ, antequam sit, ac intelligatur forma introducenda esse, sed quia potest intelligi esse forma introducenda in hoc tempore, & hoc sine dependentia à negatione alterius formæ tanquam à priori, licet non possit intelligi esse sine dependentia ab illa tanquam à posteriori, propterea debet dici esse prius natura quam illa negatio, & consequenter quam corruptio. Et si quæritur cur potest intelligi forma existere independentem à negatione tanquam à priori, non vero è contra, Respondeo propter rationes conclusionis.

CONCLUSIO V.

Generatio unius est corruptio alterius non in sensu formali, neque solum in sensu concomitanti, sed etiam in sensu causali, quatenus formalis ratio ob quam debet esse corruptio, est impossibilitas formalis, quam habet generatio seu forma per eam producta cum forma corrupta. Hac est communissima, & patet prima pars, quia generatio & corruptio distinguuntur specie ac realiter, & sunt separabiles: ergo una non est altera formaliter loquendo.

Probat secundam partem quia licet habeat concomitantiam, tamen non magis habet generatio concomitantem corruptionem, quam contra: generatio vero dicitur esse corruptio in aliquo sensu, in quo corruptio non dicitur esse generatio: ergo alio modo dicitur corruptio quam in sensu concomitanti.

Probat denique tertiam partem, quia, ut dixi, generatio est causa, ob quam fit formaliter expulsio, non vero è contra.

Aduertendum vero hic pro complemento, totum quod dixi de generatione & corruptione in hac questione non solum habere locum in generatione & corruptione substantialis sed in generatione & destructione, quæ intercedit inter formas accidentales contrarias, ac incompatibiles: eadem enim est ratio de omnibus. Quando vero mutatur aliquid præcise à privatione ad formam, aut à forma ad privationem, ut cum aer de tenebroso fit lucidus, aut de lucido tenebrosus: tum non interueniunt duæ mutationes reales, sed una tantum, nec prior est expulsio tenebrarum quam introductio lucis, aut lucis introductio quam tenebrarum expulsio, quia quandoquidem non detur negatio negationis realiter loquendo, ipsamet expulsio tenebrarum est introductio lucis, & expulsio lucis est negatio lucis, ac consequenter ipsa tenebra; in quo non est difficultas vlla.

DISPUTATIO XXIV.

DE ALTERATIONE.

VANDOQVidem generationes novæ, quæ sunt à causis secundis, prærequirunt dispositiones aliquas prævias, quæ per alterationem subiecti præexistentis sunt, hinc in ordine ad intelligendum, quomodo generatio fiat, agendum erat in hoc tractatu de Alteratione, & etiam satis congrue immediate post considerationem ipsiusmet generationis.

QVÆSTIO I.

Quid est Alteratio.

Alteratio variæ accipitur.

Intelligatur de qua alteratione hic agatur, aduertendum, alterationem varias habere significatio-

tionem: Primo enim significat mutationem quamcumque, per quam subiectum fit alterum ab eo quod ante fuit, & sic comprehendit omnem mutationem subiecti ad formam accidentalem quamcumque: sicut enim differentia essentialis facit aliud, ita differentia accidentalis facit illud, cui aduenit alterum, seu alteratum. Secundo presertim sumitur alteratio pro mutatione subiecti ad qualitatem quamcumque siue spirituales siue corporales, & sic sumpsit eam Philosophus 5. Phys. text. 28. describens etiam esse motum ad qualitatem.

Quia vero quædam qualitates sunt, quæ non habent contrarium, ut lumen, species intentionales tam sensibiles, quam intelligibiles; quædam vero quæ habent contrarium, ut calor, frigus, albedo, nigredo, hinc alteratio in hoc ultimo sensu, ut scilicet est motus ad qualitatem diuiditur in illam quæ habet pro termino qualitatem non habentem contrarium, & quæ habet pro termino qualitatem habentem contrarium: & ex hac alterationibus duabus prima vocatur perfectissima subiecti, quia subiectum perficitur, quin deperdat aliquid positivum ex ipsis, quæ habuit ante; secunda vero vocatur corruptiua, quia licet subiectum perficiatur per ipsam, quatenus recipit mediante ea aliquam formam, tamen hoc non fit absque deperditione alterius formæ positivæ.

Quia etiam qualitates habentes contrarium sunt in duplici differentia: nam quædam ex ipsis sunt diuisibiliter sibi oppositæ, & quædam indiuisibiliter; hæc producuntur instantaneæ, ut amor & odium, iudicium affirmativum & negativum, ac similia; illæ vero producuntur successivæ, ut calor & frigus, albedo & nigredo: hinc alteratio corruptiua potest ulterius diuidi in alterationem ad formas diuisibiliter oppositas & formas indiuisibiliter oppositas. Et denique quia qualitates aliquæ disponunt ad generationem, & aliæ non disponunt, propterea rursus potest diuidi alteratio in eam, quæ non disponit ad generationem, & eam quæ disponit; & sine dubio de hac alteratione in præsentis potissimum agitur, quamvis ex iis, quæ de eius natura dicuntur, multa applicari possunt ad alias alterationes, propter convenientiam, quam hæc alteratio, quæ dispositiua vocari potest, cum aliis alterationibus habet.

CONCLUSIO

2. Bene describitur alteratio, de qua hic per se agitur, esse Quod est mutatio, quæ aliquid mutatur successivè ab una qualitate ad alteram diuisibiliter oppositam. Hæc in re debet esse communis, & desumitur ab Aristotele hic text. 23. Probatur autem, quia omni & soli convenit, nec continet aliquid superfluum, ut patebit ex eius explicatione.

Dicitur mutatio, quia in hoc tanquam in genere convenit cum aliis mutationibus etiam instantaneis, & substantialibus. Dicitur quæ aliquid mutatur successivè, quia in hoc differt ab omnibus mutationibus instantaneis. Dicitur ab una qualitate ad alteram, quia per hoc distinguitur à mutatione successiva, quæ aliquid mutaretur ab uno loco ad alterum, & à mutatione successiva substantiali, si talis detur, de quo suo loco.

Dicitur diuisibiliter oppositam, tum quia si non fuisset talis motus ab una ad alteram, non posset esse successivus; tum etiam ut intelligatur ad quas possit qualitates alteratio terminari.

Dices per hoc quod diceretur aliter ratio esse mutatio à qualitate ad qualitatem diuisibiliter oppositam, significaretur sufficienter quod esset successiva: ergo superflue additur.

Respondeo primo, distinguendo antecedens: sufficienter sic, ut possit facile colligi quod deberet esse successiva, transeat: sic ut tam cito id daretur intelligi, quam addendo successivè, nego antecedens & consequentiam.

Respondeo secundo, negando antecedens absolute, quia habitus intellectuales sunt qualitates diuisibiliter oppositæ, & tamen motus, quo anima movetur ab uno ad alterum, non est successivus, sed instantaneus: & ratio